

EV HİZMETLERİNDE ÇALIŞTIRILANLARIN SİGORTALILIĞI¹

1 Nisan 2015 tarihinden itibaren ev hizmetlerinde çalışanların sigortalılığı konusunda yeni bir dönem başladı. **Ev hizmetleri**, ev içerisinde yaşayan aile bireyleri tarafından yapılabilecek temizlik, yemek yapma, çamaşır, ütü, alışveriş, bahçe işleri gibi gündelik işler ile çocuk, yaşlı veya özel bakıma ihtiyacı olan kişilerin bakım işlerinin aile bireyleri dışındaki kişiler tarafından yapılmasıdır. Özel şoförlük hizmeti de ev hizmeti sayılmaktadır.

6552 sayılı Kanun ile 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununa eklenen **ek 9 uncu** maddesinde, ev hizmetlerinde ay içinde 10 günden az veya 10 gün ve daha fazla çalışanların sigortalılığı konusunda ayırım yapılmıştır.

Ev Hizmetlerinde 10 Gün Ve Daha Fazla Çalışanların Sigortalılığı

Ev hizmetlerinde aynı gerçek kişinin yanında 10 gün ve daha fazla süreyle çalışanlar, sürekli çalışma şartı aranmaksızın 5510 sayılı Kanunun 4/a maddesinde ücretli olarak çalışanlara tanınan sigortalılık haklarından yararlanabilecektir. Bu durumda olanları çalıştıranlar **işveren** sayılacak ve çalıştırdıkları kişi için uzun ve kısa vadeli sigorta kolları ve genel sağlık sigortası primi hesaplayacak ve kuruma her ay beyan edip ödeyecektir. Dolayısıyla bir ay içinde ev hizmetinde 10 gün veya daha fazla sürede çalışanlar, emeklilik hakkından, ücretsiz sağlık hizmetlerinden ve 4447 sayılı İşsizlik Sigortası Kanununun 46 ncı maddesinde belirtilen **işsizlik sigortası** haklarından yararlanabilecektir. Bu durumda olanların bildirimini (çalıştıranlar) işveren tarafından, “Ev Hizmetlerinde 10 Gün ve Daha Fazla Çalıştırılacaklara İlişkin Bildirge “ ile sigortalı çalıştırılan ayın sonuna kadar ilgili Sosyal Güvenlik İl Müdürlüğüne/Sosyal Güvenlik Merkezine yapılacaktır. Bu durumda olanlar için gerçek kişi işverenler %20’si uzun vadeli sigorta, %12,5’i genel sağlık sigortası ve %3 işsizlik sigortası (%1 sigortalı, %2 işveren) olmak üzere toplam %37,5 oranında prim ödemekle yükümlüdür. Prim borcunu vadesinde ödeyenler 5 puan indirim hakkından yararlanmak suretiyle %32,5 oranında prim ödeyebilir. Çalışma gün sayısı ayda 10 günden fazla ancak 30 günden az olanlar, kalan süreler için primlerini kendileri ödemek suretiyle isteğe bağlı sigortalı olabilecektir.

Ev hizmetlerinde 10 gün ve daha fazla süre ile çalıştırılan sigortalının işten ayrılması halinde işten ayrılışını takip eden on gün içerisinde söz konusu bildirgenin “F- Sigortalının İşten Ayrılma/Durum Değişiklikleri” kısmının doldurulması suretiyle Kuruma verilmesi gerekmektedir. Gerek işe başlama ve işten ayrılma bildirimlerinin süresi içinde yapılmaması halinde genel esaslara göre işverene asgari ücrete bağlı idari para cezası kesilir.

Ev Hizmetlerinde 10 Günden Az Çalışanların Sigortalılığı

Ev hizmetlerinde bir ay içinde 10 günden daha az sürede çalışanlar **sadece iş kazası ve meslek hastalığı** sigortaları kapsamında sigortalı sayılacak, bu şekilde sigortalı çalıştıranlar ise işveren sayılmayacaktır. Bu kapsamda sigortalı çalıştıranlar, çalıştırdıkları her gün için sigortalının prime esas günlük kazanç alt sınırının %2’si oranında iş kazası ve meslek hastalığı primi ödeyeceklerdir. Bu durumda olanların bildirimini çalıştıranlar tarafından, “Ev Hizmetlerinde 10 Günden Az Sigortalı Çalıştırılacaklara İlişkin Başvuru Formu “ ile sigortalı çalıştırılan ayın sonuna kadar ilgili Sosyal

¹ Sakıp ŞEKER, Yeminli Mali Müşavir

Güvenlik İl Müdürlüğüne yapılacaktır. Formun bir defa verilmesi yeterlidir. Her ay verilmesine gerek yoktur.

Ev hizmetlerinde 10 günden az sigortalı olarak çalışanların bildirim bu kişileri çalıştıranlar yönünden internet aracılığı ile de yapılabilecektir. Sigortalı çalıştıranlar www.turkiye.gov.tr adresinin “e-hizmetler” menüsünün altında bulunan “Ev Hizmetleri” kısmını seçerek bildirimde bulunabilecektir.² Prim tahakkuklarının internet ortamında kredi kartı ile ödenmesi mümkündür

Ev hizmetlerinde 10 günden az sigortalı olarak çalışanlar isterlerse adlarına ödenen iş kazası ve meslek hastalığı sigortasına esas olan priminin ait olduğu ayı takip eden ayın sonuna kadar aynı kazancın otuz katının %32,5 oranında prim ödemek suretiyle 10 gün ve daha fazla sürede çalışanlara tanınan haklardan yararlanabilir. Bunun %20'si malullük, yaşlılık ve ölüm sigortaları, %12,5'i genel sağlık sigortası primidir.

Buna göre, 10 günden az sigortalı olanları **çalıştıranlar**; 1/4/2015-30/6/2015 tarihleri arasında günlük asgari ücret üzerinden $40,05 \times \% 2 = 0,80$ Krş, 1/7/2015-31/12/2015 tarihleri arasında günlük asgari ücret üzerinden $42,45 \times \% 2 = 0,85$ Krş olmak üzere, iş kazası ve meslek hastalığı sigortası primi ödeyecektir. Örneğin ayda 5 gün evde temizlik hizmeti alan gerçek kişi o ay için $(0,85 \times 5 =) 4,25$ TL prim ödeyecektir.

Uzun vade ve genel sağlık sigortası primi ödemek isteyen **sigortalılar** ise, 1/4/2015-30/6/2015 tarihleri arasında aylık $1.201,50 \times \% 32,5 = 390,49$ TL, 1/7/2015-31/12/2015 tarihleri arasında aylık $1.273,50 \times \% 32,5 = 413,89$ TL prim ödemek suretiyle genel sağlık hizmetlerinden ve emeklilik hakkından yararlanabilecektir. Ev hizmetlerinde ayda 10 günden az çalışanların söz konusu primleri ödemesi oldukça zor görünmektedir. Bu grupta olanlar yönünden yasanın getirdiği fazla bir hak yoktur.

Ev Hizmetlerinde Çalışanların Kıdem ve İhbar Tazminatı Hakkı Yok

1475 sayılı eski İş Kanununun yürürlükte bulunan 14 ncü maddesine göre İş Kanununa tabi işçilerin hizmet akitlerinin kanun maddesinde belirtilen nedenlerden birisiyle (işçinin haklı nedenler ile işten ayrılması, işverenin ahlak ve iyi niyet kuralına uymayan haller dışındaki nedenlerle işçinin iş akdini fesih etmesi, emeklilik, ölüm, askerlik hizmeti için ayrılma ve kadınların evlendikten sonra bir yıl içinde işten ayrılması) son bulması hainde işçiye her geçen tam yıl için, bir aylık (30 günlük) brüt ücreti tutarında kıdem tazminatı ödenmektedir. 4857 sayılı İş Kanununun 4/e maddesine göre ev hizmetleri bu kanun kapsamında sayılmamaktadır. Bu nedenle ev hizmetlerinde çalışanlar ay içinde kaç gün çalışırlarsa çalışsınlar, 1475 sayılı Kanunun halen yürürlükte olan 14 ncü maddesinde belirtilen kıdem tazminatı hakkından ve İş Kanunundaki diğer haklardan (ihbar tazminatı, ücretli izin hakkı v.b.) yararlanamaz.

Öte yandan “kapıcılar” İş Kanununa tabi olduklarından ihbar ve kıdem tazminatına ve kanunun tanıdığı diğer haklardan yararlanabilirler.

---

² Daha fazla bilgi için bakınız: Ev Hizmetlerinde 5510 Sayılı Kanunun Ek 9 Uncu Maddesi Kapsamında Sigortalı Çalıştırılması Hakkında Tebliğ (1 Nisan 2015 tarihli Resmi Gazetede yayımlanmıştır.)

Ev Hizmetlerinde Çalışanların Gelirleri Vergiden Muaftır

Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesine göre, özel fertler tarafından evlerde, bahçelerde, apartmanlarda ve ticaret mahalli olmayan sair yerlerde orta hizmetçiliği, süt ninelik, dadılık, bahçıvanlık, kapıcılık gibi özel hizmetlerde çalıştırılanların ücretleri gelir vergisinden muaftır.

Sorun Çözüldü Mü?

Ev hizmetlerinde çalışanların sigortalılık kapsamına alınmış olması önemlidir. Özellikle kentlerdeki evlerde temizlik, yemek yapma ve çocuk bakıcılığı gibi ev hizmetlerinde çalışan ve sosyal güvenceden yoksun kadınların sosyal sigorta kapsamına alınmış olması, “sosyal devlet” ilkesinin gereğidir. Son düzenlemeden önce ev hizmetlerinde çalışanların sigorta kapsamında olup olmadığı konusunda tereddütler vardı. Kanunda bir belirleme olmadığı için ev hizmetlerinde çalışanlar esas itibarıyla 4/a kapsamında sigortalı sayılmakta, ancak kısa süreli çalışanların sigortalılığının ne şekilde beyan edileceği konusunda belirsizlikler bulunmaktaydı. Bir veya birden fazla gerçek kişi yanında ayda 10 günden az çalışanların sigortalılığının çalışanın isteğine bırakılarak, sadece iş kazası ve meslek hastalığı yönünden zorunlu sigorta kapsamına alınmış olması sorunun tam olarak çözülmediğini göstermektedir. Bize göre 10 günden az çalışanların da çalıştıkları süre kadar zorunlu sigorta kapsamına alınması gerekir.

Sonuç itibarıyla, haftanın veya ayın belli günlerinde ev hizmetleri için insan çalıştıranların, çalışan kişinin sigortasının yaptırılması ve primlerinin ödenmesi ihmal edilmemelidir.